

Mannen som skrattade och berättade sanningen

Berättelse

Jonas Gardell föddes 1963 i Täby utanför Stockholm. Han växte upp i en kristen familj som var aktiv i en frikyrka. Som barn kände han sig ofta annorlunda, eftersom han inte var som de andra. Tidigt började han tänka mycket på vem han egentligen var.

År 1985 gav han ut sin första bok, *Passionsspelet*. Boken handlar om att våga vara sig själv. Några år senare blev Gardell också en känd komiker. Omkring 1991 fyllde hans show stora salar i Stockholm, och sedan reste han runt i hela Sverige. På scenen berättade han om sin uppväxt och om att vara homosexuell. Han fick publiken att skratta, men han talade också om allvarliga saker.

Gardell var öppet homosexuell när det inte var självklart. Därför fick han både mycket beröm och en del hat. Han fortsatte ändå att prata om kärlek och om allas lika värde.

Hans viktigaste verk är böckerna *Torka aldrig tårar utan handskar*, som kom 2012 och 2013. De handlar om unga homosexuella män i Stockholm på 1980-talet. Då kom en ny sjukdom som heter hiv, och många blev sjuka och dog. Samhället var ofta rädd och hjälpte dem inte. Titeln betyder att vårdpersonal var så rädda att de tog på sig handskar. Böckerna blev en tv-serie på SVT som många tittade på och som fick flera priser.

Gardell levde tillsammans med tv-profilen Mark Levengood från 1986. Paret gifte sig 2011 och separerade 2023. Gardell har också blivit hedersdoktor vid tre universitet, eftersom hans arbete har betytt mycket. Han är en komiker som har fått oss att skratta, men först och sist en berättare som gav röst åt människor som annars hade glömts bort.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
frikyrka	en kristen kyrka utanför Svenska kyrkan
annorlunda	inte som de andra
ge ut en bok	låta en bok komma ut så att alla kan läsa den
komiker	en person som gör andra glada och får dem att skratta
homosexuell	en person som blir kär i någon av samma kön
beröm	när någon säger att du har gjort något bra
hat	starka och elaka känslor mot någon
allas lika värde	att alla människor är lika mycket värda
sjukdom	när kroppen är sjuk
vårdpersonal	personer som arbetar på sjukhus och tar hand om sjuka
priser	belöningar för något man gjort bra

ORD	FÖRKLARING
hedersdoktor	en fin titel som ett universitet ger

Läsförståelsefrågor

1. Var föddes Jonas Gardell?
 1. I Göteborg
 2. I Täby utanför Stockholm
 3. I Malmö
2. Vad handlar hans första bok om?
 1. Om att våga vara sig själv
 2. Om att resa jorden runt
 3. Om att spela fotboll
3. Vad gjorde Gardell på scenen som komiker?
 1. Han sjöng opera
 2. Han berättade om sitt liv och fick folk att skratta
 3. Han dansade balett
4. Vad betyder titeln *Torka aldrig tårar utan handskar*?
 1. Att man ska ha varma kläder på vintern
 2. Att vårdpersonal var rädda och tog på sig handskar
 3. Att tårar är farliga
5. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Gardell var öppet homosexuell när det inte var självklart.
 2. Gardells böcker om hiv blev aldrig någon tv-serie.
 3. Gardell spelade i ett fotbollslag som ung.
6. Varför fick Gardell både beröm och hat? Svara med egna ord.
7. Vad hände med många av de unga männen i böckerna om 1980-talet?
8. Varför har Gardell blivit hedersdoktor, tror du? (öppen fråga)
9. Texten säger att Gardell "gav röst åt människor som annars hade glömts bort". Vad menas med det? (inferens)

Facit

1. I Täby utanför Stockholm
1. Om att våga vara sig själv
1. Han berättade om sitt liv och fick folk att skratta
1. Att vårdpersonal var rädda och tog på sig handskar
1. ja b) nej c) det står inte i texten
- Exempel på svar: Han fick beröm för sin humor, men hat för att han var öppet homosexuell vid en tid då många tyckte det var fel.
- Exempel på svar: Många blev sjuka i hiv och dog, och samhället hjälpte dem ofta inte.
- Exempel på svar: För att hans böcker, shower och berättelser har betytt mycket för många människor och för synen på tro och sjukdom.
- Exempel på svar: Han berättade om människor som annars inte fick synas eller höras, till exempel de hiv-sjuka männen, så att deras historia inte glömdes.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Texten passar för samtal om humor, mod och människovärde. Tema: att våga vara sig själv och att berätta om dem som glöms bort. Var lyhörd eftersom hiv och utanförskap kan beröra elever personligt.

Diskussionsfrågor

- Varför kan det vara modigt att vara sig själv?
- Hur kan humor hjälpa oss att prata om svåra saker?
- Känner du till någon annan person som har berättat om människor som glöms bort?
- **Skriv (4 meningar):** Skriv om en person du tycker är modig. Vad gjorde personen?

Källor och faktagranskning

- Jonas Gardell – Wikipedia (svenska): https://sv.wikipedia.org/wiki/Jonas_Gardell
- Jonas Gardell – Wikipedia (engelska): https://en.wikipedia.org/wiki/Jonas_Gardell
- Norstedts förlag: Torika aldrig tårar utan handskar: <https://www.norstedts.se/bok/9789113147291/torika-aldrig-tarar-utan-handskar>
- Sveriges Radio Kulturnytt: Jonas Gardell, Torika aldrig tårar utan handskar: <https://www.sverigesradio.se/artikel/5626859>

Faktagranskad i juni 2026. Jonas Gardell föddes den 2 november 1963 i Täby och växte upp i Enebyberg norr om Stockholm i en kristen familj som var aktiv i baptistförsamlingen. Han debuterade som författare 1979, sexton år gammal, med diktsamlingen Den tigande talar; hans första roman, Passionsspelet, kom 1985. Han fick sitt genombrott som ståuppkomiker i slutet av 1980-talet. Romantrilogin Torika aldrig tårar utan handskar gavs ut 2012–2013 och handlar om hiv-epidemin bland unga homosexuella män i Stockholm på 1980-talet; den blev en prisbelönt tv-serie på SVT 2012. Gardell levde tillsammans med Mark Levengood från 1986, paret gifte sig 2011 och separerade 2023. Gardell har två barn, en son och en dotter. Han har utsetts till hedersdoktor vid bland annat Lunds universitet och Linköpings universitet. Gardell lever

2026. Osäkerhet: exakt formulering av tidiga scendebuter och vissa årtal för enskilda shower kan variera mellan källor; sådana detaljer har hållits allmänna i nivåtexterna. Bildens licens (CC BY-SA 3.0) är verifierad på Wikimedia Commons.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-12.